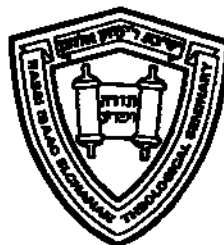

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

“אל הנער הזה התפללתי”

Rabbi Meir Goldwicht

כ"ו אלול תשס"ז • September 9, 2007

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

A project of Yeshiva University Center for the Jewish Future – Rabbi Isaac Elchanan Theological Seminary

(1) שמואל א' (א:ד-כח)

- (ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֱלֹקָה וַנָּתַן לַפְּנֵי אִשְׁתּוֹ וּלְכָל בְּנֵיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מְנוֹת:
- (ה) וּלְחֲנֹהּ יָתַן מְנָה אַחַת אַפִּים כִּי אֵת חֲנֹה אָהַב וַיִּקַּח סָגֵר רַחֲמָה:
- (ו) וַיְכַעֲסֶתָה צְרָתָהּ גַּם כַּעַס בַּעֲבוּר הַרְעֵמָה כִּי סָגֵר יָקַח בְּעַד רַחֲמָה:
- (ז) וַיִּכּוּ וַיַּעֲשֶׂה שְׁנֵה בְשָׁנָה מְדֵי עַל תְּהַבִּית יָקַח פֶּן תִּכְעַסְנָה וַתִּבְכֶּה וְלֹא תֹאכַל:
- (ח) וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקָה אִישָׁה חֲנֹה לָמָּה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לְבַבְךָ הַלּוֹא אָנֹכִי טוֹב לָךְ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים:
- (ט) וַתִּקַּם חֲנֹה אַחֲרָי אֶקְלָה בְּשֵׁלֶה וְאַחֲרַי שֵׁתִּי הַנְּעִלִי הַכֹּהֵן יֵשֵׁב עַל הַכֹּהֵן עַל מְזֻזַת הַיֵּכָל יָקַח יָקַח:
- (י) וְהָיָה מֵרַת נִפְשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל יָקַח וַיִּבְכֶּה תִּבְכֶּה:
- (יא) וַתְּדַרְּ וַתֹּאמֶר יָקַח יָקַח צְבָאוֹת אִם רָאָה תִרְאֶה בְּעֵינַי אֲמַתְךָ וַיִּזְכַּרְתִּי וְלֹא תִשְׁכַּח אֵת אֲמַתְךָ וַנִּתְמָה לְאַמְתְךָ זָרַע אֲנָשִׁים וַנִּתְמָה לִי יָקַח כָּל יְמֵי חַיָּו וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ:
- (יב) וַתִּהְיֶה כִּי הִרְבִּיתָ לְהַתְפַּלֵּל לִפְנֵי יָקַח וַנְּעִלִי שָׁמַר אֵת פִּיהָ:
- (יג) וַחֲנֹה הָיָה מְדַבְּרַת עַל לִבָּהּ רַק שִׁפְתֶיהָ נְעוּת וּקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע וַיִּחַשְׁבֶּהָ עַלִי לְשֹׁכֵרָה:
- (יד) וַיֹּאמֶר אֲלֶיהָ עַלִי עַד מָתַי תִּשְׁתַּכְרִי וְהִסִּירִי אֵת יַיִנְךָ מֵעַלְיָךְ:
- (טו) וַתַּעַן חֲנֹה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדַנִּי אִשָּׁה קִשְׁת רֹחַ אָנֹכִי כִּי יַיִן וְשֹׁכֵר לֹא שְׁתִּיתִי וְאַשְׁפֹּךְ אֵת נִפְשִׁי לִפְנֵי יָקַח יָקַח:
- (טז) אֵל תִּתֵּן אֵת אֲמַתְךָ לִפְנֵי בַת בְּלִיעֵל כִּי מַרְבִּי שִׁיחִי וְכַעֲסִי דִבַּרְתִּי עַד הַנָּה:
- (יז) וַנְּעַן עַלִי וַיֹּאמֶר לְכִי לְשָׁלוֹם וְאַל־הִי יִשְׂרָאֵל יִתֵּן אֵת שְׁלַתְךָ אֲשֶׁר שְׁאַלְתְּ מֵעַמּוֹ:
- (יח) וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שְׁפַחְתְּךָ חֹן בְּעֵינֶיךָ וַתִּלְךְ הָאִשָּׁה לְדַרְכָּהּ וַתֹּאכַל וּפְנֵיהָ לֹא הָיוּ לָהּ עוֹד:
- (יט) וַיִּשְׁכַּמוּ בְּבֹקֶר וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לִפְנֵי יָקַח וַיִּשְׁבּוּ וַיִּבְּאוּ אֶל בֵּיתָם הַרְמָתָה וַיִּדַע אֱלֹקָה אֵת חֲנֹה אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרֶהָ יָקַח יָקַח:
- (כ) וַיְהִי לְתַקְפוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חֲנֹה וַתֵּלֵד בֶּן וַתִּקְרָא אֵת שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מִיָּקַח שְׁאַלְתִּיו:
- (כא) וַיַּעַל הָאִישׁ אֱלֹקָה וְכָל בֵּיתוֹ לְזִבְחֵי לִיקַח יָקַח אֵת זִבְחֵי הַיָּמִים וְאֵת נְדָרוֹ:
- (כב) וַחֲנֹה לֹא עָלְתָה כִּי אֲמָרָה לְאִישָׁה עַד יִגְמַל הַנְּעַר וְהִבְאִיתִי וַנִּרְאָה אֵת פְּנֵי יָקַח וַיִּשָּׁב שָׁם עַד עוֹלָם:
- (כג) וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקָה אִישָׁה עֲשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שְׂבִי עַד גְּמֻלְךָ אֲתוֹ אֲךָ יָקַם יָקַח אֵת דְּבָרוֹ וַתִּשָּׁב הָאִשָּׁה וַתִּינַח אֵת בְּנָהּ עַד גְּמֻלָּהּ אֲתוֹ:
- (כד) וַתַּעֲלֶהּ עִמָּה כַּאֲשֶׁר גְּמַלְתּוּ בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה וַאֲיָפָה אַחַת קִמַּח וַנִּגְבַּל יַיִן וַתִּבְאֶהוּ בֵּית יָקַח יָקַח שְׁלוֹ וַהֲנַעַר נְעַר:
- (כה) וַיִּשְׁחַטוּ אֵת הַפָּר וַיִּבְיִאוּ אֵת הַנְּעַר אֶל עַלִי:
- (כו) וַתֹּאמֶר בִּי אֲדַנִּי חַי נִפְשֶׁךָ אֲדַנִּי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצָּבַת עִמָּכָה בְּזָה לְהַתְפַּלֵּל אֶל יָקַח יָקַח:
- (כז) אֵל הַנְּעַר הִנֵּה הַתְפַּלְלִיתִי וַיִּתֵּן יָקַח לִי אֵת שְׁאַלְתִּי אֲשֶׁר שְׁאַלְתִּי מֵעַמּוֹ:
- (כח) וְגַם אָנֹכִי כִּי הִשְׁאַלְתֶּהוּ לִיקַח יָקַח כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שְׂאוֹל לִיקַח וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ שָׁם לִיקַח יָקַח פ

(2) גמרא – מסכת ברכות (לא.)

אמר רב המנונא: כמה הלכתא גברוותא איכא למשמע מהני קראי דחנה: (שמואל א' א') וחנה היא מדברת על לבה - מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו. רק שפתיה נעות - מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו. וקולה לא ישמע - מכאן, שאסור להגביה קולו בתפלתו. ויחשבה עלי לשכרה - מכאן, ששכור אסור להתפלל, ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין וגו' - אמר רבי אלעזר: מכאן, לרואה בחברו... אני האשה הנצבת עמכה בזה, - אמר רבי יהושע בן לוי: מכאן, שאסור לישב בתוך ארבע אמות של תפלה.

(3) שמואל א' (ב: א-י)

- (א) וַתִּתְפַּלֵּל חֲנֹה וַתֹּאמֶר עֲלֵי לִבִּי בִּיקַח יָקַח רְמָה קִרְנֵי בִּיקַח יָקַח רַחֲבִי פִּי עַל אוֹיְבֵי כִּי שְׁמַחְתִּי בִּישׁוּעָתְךָ:
- (ב) אֵין קְדוּשׁ בִּיקַח יָקַח כִּי אֵין בְּלַתְךָ וְאֵין צוּר כְּאֵל הַיָּנוּ:
- (ג) אֵל תִּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְבֻהָהּ גְבֻהָהּ יִצְאָ עֲתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דְּעוֹת יָקַח יָקַח וְלֹא נָלוּ וַתִּכְנְנוּ עֲלֵלוֹת:
- (ד) קִשְׁת גְּבֻהָהּ רִים חֲתִים וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חֵיל:
- (ה) שְׂבָעִים בְּלָחֶם נִשְׁכְּרוּ וּרְעָבִים חָדְלוּ עַד עָקְרָה יְלֵדָה שְׂבָעָה וַרְבַּת בָּנִים אֲמָלָה:
- (ו) יָקַח יָקַח מְמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל:
- (ז) יָקַח יָקַח מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר מְשַׁפֵּיל אֶף מְרוֹמִם:
- (ח) מִקִּים מַעֲפָר דָּל מַאֲשֵׁפִי יָרִים אֲבִיוֹן לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים וְכֹסֵף כְּבוֹד וַיְחַלֵּם כִּי לִיקַח יָקַח מִצְקֵי אֶרֶץ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ עֲלֵיהֶם תְּבַל:
- (ט) רְגֵלִי חֲסִידוֹ חֲסִידוֹ יִשְׁמַר וּרְשָׁעִים בַּח שֶׁךְ יִדְמוּ כִּי לֹא כֹכַח יִגְבַּר אִישׁ:

(י) יק' נק' יחתו מריבו מריביו עלו עליו בשמים ירעם יק' נק' ידיו אפסי ארץ ייתן עז למלכו יגרים קרן משיחו: פ

(4) ילקוט שמעוני (שם)

(ב) ותתפלל חנה, מכאן אנו למדין שנשים חייבות בתפלה שכן חנה היתה מתפללת י"ח ברכות רמה קרני בה' - מגן אברהם. ה' ממת ומחיה - מחיה המתים. אין קדוש כה' - האל הקדוש. כי אל דעות ה' - אתה חונן. ונכשלים (בעונם) אזרו חיל - הרוצה בתשובה, מוריד שאול ויעל - המרבה לסלות. שמחתי בישועתך - גואל ישראל. מקימי מעפר דל - רופא חולים. שבעים בלחם - מברך השנים. רגלי חסידיו ישמור - מקבץ נדחי עמו ישראל. ה' ידין אפסי ארץ - אוהב צדקה ומשפט. ורשעים בחשך ידמו - מכניע זדים. ויתן עוז למלכו - בונה ירושלים. וירם קרן משיחו - את צמח דוד. ואין צור כאלהינו - שומע תפלה. אל תרבו תדברו גבוהה - שאותך לבדך ביראה [נעבוד]. יצא עתק מפיכם - הטוב שמך ולך נאה להודות. ויתן עוז למלכו - עושה השלום. הרי שמונה עשרה ברכות שהתפללה:

(5) משנה - מסכת ברכות (לא.)

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין, כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים. אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו, ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק.

(6) גמרא (שם)

תנו רבנן: אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות, ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק, ולא מתוך שיחה, ולא מתוך קלות ראש, ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה.

(7) גמרא (לא:)

ותדר נדר ותאמר ה' צבאות, אמר רבי אלעזר: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות; אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך קשה בעיניך שתתן לי בן אחד? משל למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, בא עני אחד ועמד על הפתח, אמר להם: תנו לי פרוסה אחת! ולא השגיחו עליו; דחק ונכנס אצל המלך. אמר לו: אדוני המלך, מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת? אם ראה תראה, אמר רבי אלעזר: אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אם ראה - מוטב, ואם לאו - תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתרנא משקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר: +במדבר ה'+ ונקתה ונזרעה זרע.

(8) גמרא (שם)

וחנה היא מדברת על לבה - אמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא: על עסקי לבה. אמרה לפניו: רבונו של עולם, כל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה, עינים לראות, ואזנים לשמוע, חוטם להריח, פה לדבר, ידיים לעשות בהם מלאכה, רגלים להלך בהן, דדים להניק בהן; דדים הללו שנתת על לבי למה, לא להניק בהן? תן לי בן ואניק בהן.

(9) גמרא - מסכת ברכות (כט.)

הני תשע דראש השנה כנגד מי? אמר רבי יצחק דמן קרטיגנין: כנגד תשעה אזכרות שאמרה חנה בתפלתה, דאמר מר: בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה.

(10) גמרא - מסכת יבמות (סד.)

א"ר יצחק: מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. א"ר יצחק: למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר? מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות למדת רחמנות.

(11) מגילת איכה (ה:יט-כב)

(יט) אַתָּה יְקֹנֶה לְעוֹלָם תִּשָּׁב פֶּסַח לְדָר נְדוּר:
(כ) לָמָּה לְנִצָּח תִּשְׁפָּחֵנוּ תַעֲזֹבֵנוּ לֹא רָךְ יָמִים:
(כא) הִשִּׁיבֵנוּ יְקֹנֶה אֱלֹהֵינוּ וְנִשׁוּב וְנִשׁוּבָה חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

(כב) כי אם מאס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד:

12) מדרש איכה רבה

כי אם סאום מאסתנו קצפת עלינו עד מאד. סר רבי שמעון בן לקיש אם מאיסה היא לית סבר ואם קציפה היא אית סבר דכל מאן דכעיס סופיה לאיתרציא:

13) מלככים ב' (כ:א-ה)

(א) בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר יק' נק' צו לביתך פי מת אתה ואל תחנה:

(ב) ניסב את פניו אל הקיר ויתפלל אל יק' נק' לאמר:

(ג) אנה יק' נק' זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלבב שלם והטוב בעיניך עשיתי ויבך חזקיהו בכי גדול: ס

(ד) ויהי ישעיהו ל' א' יצא העיר וכתב ויבא אליו ויבך יק' נק' הנה אליו לאמר:

(ה) שוב ואמרת אל חזקיהו נגיד עמי כה אמר יק' נק' אל' הי דוד אביך שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתך הנני ר' פא לך ביום השלישי תעלה בית יק' נק':

14) ילקוט שמעוני

בימים ההם חלה חזקיהו למות, זהו שאמר הכתוב מי כהחכם ומי יודע פשר דבר, א"ר המנונא מי כהקב"ה שעשה פשרה בין שני צדיקים בין חזקיהו לישעיהו. חזקיהו אמר ליתי ישעיהו גבאי כי היכי דאזל אליהו לגבי אחאב. ישעיהו אמר ליתי חזקיהו גבאי כי היכי דאזל יהורם לגבי אלישע. מה עשה הקב"ה הביא יסורין על חזקיהו ואמר לישעיהו לך ובקר את החולה שנאמר בימים ההם חלה חזקיהו למות וכתב ויבא אליו ישעיהו א"ל צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא. א"ל אמאי כולי האי, א"ל משום דלא עסקת בפריה ורביה. א"ל חזינא ברוח הקדש דנפקי מנאי בנין דלא מעלי. א"ל את בהדי כבשי דרחמנא למה לך מ"מ איבעי לך לאיעסוקי בפריה ורביה ומאי דניחא קמי דקודשא בריך הוא ליעביד. א"ל השתא הב לי ברתך אפשר דגרמא זכותא דידך וזכותא דידי והויין לי בני מעליא. א"ל כבר נגזרה גזרה עליך. א"ל בן אמוץ כלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. א"ר חנן אפילו בא בעל החלום וא"ל למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים שנאמר כי ברוב חלומות והבלים וגו':

15) פירוש הרד"ק (שמואל א' ב:ה)

ויתכן לומר כי אמרה זה חנה על כנסת ישראל וכל השירה כולה ג"כ על כנסת ישראל ולכך התחיל בה בלשון ותתפלל כי לשון התפלה יפול ברוב על הענינים העתידיים ובמעט על מה שעבר ואמרה זה ברוח נבואה ולכך הושמה במכתב בין הנביאים כי היא נבואה כולה עתידה על צרות ישראל ותשועתם כמו שתרגם המתרגם יונתן בן עוזיאל ויפה אמר ומתיישב בלב הנבונים ודעתינו בזה הפסוק והשירה כול' כי אמרה חנה כל עניני העולם וצרכי בני אדם תלויים ביד הבורא ית' וברצונו והוא משגיח בכללים ובפרטים ועושה בהם כרצונו ואפילו אם יראה לבני אדם שיעשה להם דבר שאינו על רצונם וחפצם יש להם להתפלל אליו בכל נפשם כמו שעשיתי אני והוא יתן להם בקשתם ורצונם בכל דבר שיהיה חפצם וצרכם כי השגחתו בתחתונים כמו שהיא בעליונים כמו שאמרה בסוף כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל ואמרה כי אם יהיו ישראל בצרה ובגלות תחת ע"ג הנמשלים לאשה שילדה בנים הרבה והיא מתגאה בהם ושמחה ומתאדרת עליהם בכל עת שתתגבר האשה הרבה בבנים להצר ולהרע לעקרה והיא כנסת ישראל הנמשלת לאשה עקרה שילדת מעט בנים כמו שנראה בישיבה רני עקרה לא ילדה וכמוהו הרבה אפילו שהיו לה מעט בנים לזאת העקרה עוד יבא זמן שתהיה גם היא רבת בנים בעת שישוּבו אל ה' בכל לבם ויתפללו אליו בגלותם וצרתם ואז אותה שהיתה רבת בנים אומללה פל' נכרתה ונפסקה מלהוליד ולהצליח ומה שילדה יכרת ויאבד וזה מורה על ביאת משיחנו וענין תשועת ישראל בשוּבנו לארצנו במהרה בימינו ומיתת הנועדים עם גוג ומגוג כי תהיה בהם מהומה גדולה וישראל ינצלו הטובים שבהם ועל זה אמר רגלי חסידיו ישמור וכל הענין נמשך בזה הדרך ומעתה פתחתי לך הדרך ותבין מעצמך: